

IN MEMORIAM – PREDRAG JOVANOVIĆ (1959. – 2024.)

Doc. dr. sc. Aldo Špelić

specijalist kliničke psihologije; grupni analitičar – supervizor/edukator u Institutu za grupnu analizu (IGA) – Zagreb; psihoanalitički psihoterapeut – supervizor/edukator u Hrvatskome društvu za psiho-analitičku psihoterapiju (HDPP)

Ove godine početkom srpnja sve nas je zatekla vijest o iznenadnoj smrti našeg kolege *grupnog analitičara, psihoterapeuta i psihijatra dr. med. PREDRAGA JOVANOVIĆA*. Od našeg Predraga oprostili smo se 11. srpnja na Drenovi u njegovoj Rijeci. Tada sam imao čast i tužan zadatak da se uime kolega, člana Motovunske grupe, oprostim od našega dugogodišnjeg člana i jednog od osnivača Motovunske grupe.

Danas, kao i tada, suočavanje s iskustvom iznenadnog i neočekivanog odlaska kolege, suradnika i prijatelja, kao i s osjećajima koje je taj gubitak donio sa sobom, za mene je, kao što vjerujem i za mnoge od vas koji ste ga poznavali, još uvijek iznimno teško. Ono što u trenutku opraštanja možemo jest prizvati u sjećanje ona naša zajednička životna iskustva koja će kao uspomena o njemu biti trajno prisutne u našim životima.

U ovome trenutku oprloštaja od našeg Predraga želim podijeliti s vama neka svoja sjećanja o nekim našim susretima i druženjima na našim životnim

i profesionalnim putovima na kojima sam imao mogućnost da ga upoznam ne samo kao kolegu i suradnika nego i kao prijatelja.

Naši susreti, suradnja i druženja započeli su 1986. godine na Zametu u Domu zdravlja u Rijeci s uvodnom izobrazbom iz grupne psihoterapije, koju je organizirao Centar za mentalno zdravlje KBC-a Zagreb, na Rebru, koju su vodili Edvard Klain i Ljiljana Moro. Tijekom dvogodišnjega zajedničkog iskustva u maloj iskustvenoj grupi izgradili smo odnos koji je bio osnova našega budućeg druženja i suradnje te kasnijega dugogodišnjeg prijateljstva.

Nakon završetka početne izobrazbe naši daljnji susreti i druženja nastavljeni su u Zagrebu od 1988. do 1994. godine izobrazbom iz grupne analize (*Diploma course*) koju je organizirao IGA London, a vodili su je grupni analitičari tog instituta Peter Luis i Don Montgomery.

Iz tog razdoblja sjećam se kada je Predrag najprije kao mladi specijalizant, a zatim kao mladi specijalist dolazio iz

psihijatrijske bolnice Vojnik iz Slovenije u Zagreb i kada smo u stankama između seminara, supervizija i iskustvenih grupa, posebno poslije, tijekom večernjih druženja, raspravljali o mnogim stručnim i osobnim temama. Tada sam u njemu prepoznao *zanesenog mladog entuzijasta, zaljubljenika u psihoanalitičku ideju i misao*, spremnog da iskreno i otvoreno *iznosi svoja opća i osobna iskustva* i da s jednakim interesom i žarom *sudjeluje u istim iskustvima drugih*.

Iz tog razdoblja posebno se sjećam druženja početkom 90-ih godina prošloga stoljeća, u vrijeme Domovinskog rata, kada smo često raspravljali o ideji *pokretanja privatne prakse*, koja se tada činila veoma rizičnim pothvatom. Ove rasprave i kasnija znanja stečena tijekom izobrazbe znatno su utjecali na naše odluke o napuštanju sigurnih psihijatrijskih bolničkih okruženja i o pokretanju privatne prakse. Tako je Predrag 1995. godine započeo psihijatrijsko-psihoterapijsku praksu u Rijeci i zatim deset godina poslije i u Ljubljani.

Nakon završene izobrazbe naši susreti i druženja nastavili su se na mnogim konferencijama, kongresima i skupovima u različitim ulogama, od predavača do voditelja malih iskustvenih i supervizijskih grupa. Aktivnim sudjelovanjem na tim skupovima Predrag je pokazao zavidna znanja i vještine

grupnog analitičara, što je 1996. godine prepoznato u Institutu za grupnu analizu (IGA) Zagreb, gdje je kao supervizor i edukator dobio važnu ulogu u njegovu radu.

Otvaranjem privatne prakse u Ljubljani Predrag je svoj interes, entuzijizam i posvećenost psihoterapijskom radu donio sa sobom u novu sredinu te je kao edukator grupne analize postao važan član Slovenskog društva grupnih analitičara, prisutan na svim psihoterapijskim skupovima u Sloveniji, u raznim ulogama od predavača, voditelja malih iskustvenih i supervizijskih grupa do voditelja velike grupe. Njegove profesionalne doprinose na području grupne analize, psihoterapije i psihijatrije prepoznali su slovenski kolege koji su 20. rujna u čast sjećanja na njega održali sjednicu (*žalno sejo*) u čijoj su organizaciji sudjelovali Slovensko društvo za grupnu analizu, Institut za grupnu analizu – Ljubljana, Udruženje psihoterapeuta Slovenije i Slovensko društvo za psihoterapiju psihoza.

Naši susreti i druženja postali su intenzivniji nakon 2001. godine, kada je on kao jedan od deset grupnih analitičara-edukatora iz Hrvatske, Slovenije i Srbije prihvatio sudjelovanje u projektu Motovunske grupe, u sklopu Međunarodnoga znanstvenog skupa *Motovunski dani grupne analize*, koji je imao za cilj propitivanje *moćnosti istraži-*

vanja u grupno analitičkoj i općenito psihoterapijskoj praksi te mogućnosti njihova znanstvenog utemeljenja. Prihvaćanje ovog zadatka govori o *njegovoj otvorenosti i spremnosti za nova iskustva i izazove*. Važno je istaknuti da je tada, kao i danas, nuditi istraživanja u grupnoanalitičkoj ili bilo kojoj drugoj psihoterapijskoj praksi uvijek bilo praćeno izraženim otporima, *kao da mi se nude koprive*.

Tijekom više od dvadeset godina rada Motovunske grupe Predrag je znatno pridonio istraživanju kontratransfera, gdje su do izražaja došle njegova *otvorenost, iskrenost i spremnost da izloži sebe propitivanju osjetljivih i osobnih psihoterapijskih tema*.

Nakon objavljivanja monografije *Grupna analiza u fokusu znanstvenih istraživanja* (2018), interes rada Motovunske grupe usmjeren je na *istraživanje grupnih procesa u velikim grupama*. Na tom području rada Predrag se posvetio *pitaju individualnog identiteta u velikoj grupi*, temi koju je prezentirao u Motovunu 2022. godine i poslije u Ljubljani u okviru Slovenskog društva za grupnu analizu. Njegov velik interes za rad s velikim grupama dobio je svoju potvrdu ove godine, kada mu je povjerena uloga voditelja velike grupe na *Bregantovim dnevima*, na što je bio izuzetno ponosan. Upravo je njegovo *iskustvo vođenja velike grupe* trebalo

biti prezentirano na skupu u Motovunu u sklopu rasprave o *poziciji i ulozi voditelja u velikoj grupi*.

Uskoro se ponovno, po 21. put, susrećemo u Motovunu i znam da će nam nedostajati njegov dobri duh, kao i njegovi iskreni i otvoreni kritički stavovi, poticajni u našim raspravama i radu. Međutim, znam da će sjećanje na njega i njegova ljudska toplina, otvorenost i entuzijazam, koje je donosio sa sobom u Motovun, i dalje biti prisutni u našem radu.

Također želim istaknuti da nas je napustio u trenutku kad je *mogao i trebao* još mnogo toga ostvariti na profesionalnom području. U planu je bilo objavljivanje posebnog broja časopisa „Psihoterapija“ posvećena temi *Velika grupa*, u kojem je njemu povjereno pisanje poglavlja *Identitet velike grupe*. Iznenadan i neočekivan odlazak spriječio ga je u realizaciji ovog zadatka. Međutim, znam da će njegovi dosadašnji doprinosi povezani s ovom temom biti vidljivi i prepoznati u toj, nadolazećoj publikaciji.

Kroz naša susretanja i druženja tijekom posljednjih 40-ak godina u različitim životnim i profesionalnim situacijama upoznao sam Predraga kao prijatelja, suradnika i kolegu i utoliko želim *ukratko, s nekoliko riječi reći o tim njegovim ulogama*.

Za Predraga kao *prijatelja* mogu reći da su ga krasile *iskrenost, otvorenost i posvećenost njemu bliskim osobama*, kojima je pružao *osjećaj povjerenja i sigurnosti*. Za njega se moglo reći da je *čovjek na kojeg se uvijek može računati*. Za Predraga kao *suradnika* mogu reći da su njegovi *otvoreni i iskreni kritički stavovi i spremnost za suočavanje s teškim i izbjegavajućim temama* imali posebnu važnost u našem grupnom i timskom radu. Za Predraga kao *kolegu* mogu reći da ga je, uz entuzijazam i predanost psihoterapijskom

radu, krasila velika *odgovornost* prema onima koji su trebali njegovu pomoć. Znao sam da pacijenti upućeni njemu, uz njegovo *razumijevanje*, imaju i njegovu punu *emocionalnu posvećenost i brigu*.

Opraštajući se od Predraga, mogu reći da on je svojom *ljudskom toplinom, otvorenošću i iskrenošću te profesionalnim entuzijazmom, predanošću i brigom za druge* ostavio neizbrisiv trag u životima mnogih i da će kao takav biti vječno prisutan u našim sjećanjima.